

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De actibus exterioribus latriæ, & primo de adoratione per quam aliquis corpus suum ad Deum venerandum exhibet. Quæstio 84.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Ad tertium dicendum, quod in diuersis prateritis, procedunt futura. Sed aliquid vnum & idem, prius est futurum quam sit preteritum. Et ideo gratiarum actio de alijs beneficijs preceedit postulationem aliorum beneficiorum. Sed idem beneficium prius postulatur, & vltimò cum acceptum fuerit, de eo gratia aguntur. Postulationem autem preceedit oratio, per quam acceditur ad Deum à quo petimus. Orationem autem preceedit obsecratio: quia ex consideratione diuinæ bonitatis, ad eum audemus accedere.

QVÆST. LXXXV.

De exterioribus actibus latria, in tres articulos diuisa.

Postea considerandum est de exterioribus actibus latria.

- ¶ Et primo, de adoratione, per quam aliquis seipsum corpus ad Deum venerandum exhibet.
- ¶ Secundo, de illis actibus, quibus aliquid de rebus exterioribus Deo offertur.
- ¶ Tertio, de actibus quibus ea quæ Dei sunt, absumuntur.
- ¶ Circa primum queruntur tria.
- ¶ Primo, vtrum adoratio sit actus latria?
- ¶ Secundo, vtrum adoratio importet actum interio-rem, vel exteriorem?
- ¶ Tertio, vtrum adoratio requirat determinationem loci?

ARTIC. I.

Vtrum adoratio sit actus latria, siue religionis?
AD primum sic proceditur. Videtur, quod adoratio non sit actus latria, siue religionis. Cultus enim religionis soli Deo debetur. Sed adoratio non debetur soli Deo. Legitur enim Gen. 18. quod Abraham adorauit Angelos. Et 3. Regum 1. dicitur quod Nachan Propheta ingressus ad regem David, adorauit eum pronus in terram. Ergo adoratio non est actus religionis.

455
3. d. 10 q.
1. a. 2 q.
7. Et 1.
contra c.
119.

¶ 2. Pre-

¶ 2 Præterea, Religionis cultus debetur Deo, prout in ipso beatificamur, vt patet per August. in 10 de Ciuit. Dei *. Sed adoratio debetur ei ratione maiestatis: quia super illud Psal. 28. Adorate Dominum in atrio sancto eius, dicit glos. De his atrijs venitur in atrium, vbi maiestas adoratur. Ergo adoratio non est actus latriæ.

li. 10. c. 1.
à medio,
tom. 5.

¶ 3 Præterea, Vnius religionis cultus tribus personis debetur. Non autem vna adoratione adoramus tres personas: sed ad inuocationem trium personarum singulariter genu flectimus. Ergo adoratio non est actus latriæ.

S E D contra est, quod Matth. 4. inducitur, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias.

R E S P O N D E O dicendum, quod adoratio ordinatur in reuerentiam eius, qui adoratur. Manifestum est autem ex dictis *, quod religionis proprium est reuerentiam Deo exhibere. Vnde adoratio qua Deus adoratur, est religionis actus.

q. 81. a. 3
ad 3.

Ad primum ergo dicendum, quod Deo debetur reuerentia propter eius excellentiam, quæ aliquibus creaturis communicatur: non secundum æqualitatem, sed secundum quamdam participationem. Et ideo alia veneratione veneramus Deum, quod pertinet ad latriam: & alia veneratione quasdam excellentes creaturas; quod pertinet ad dulia, de qua post dicitur *. Et quia ea quæ exterius aguntur, signa sunt interioris reuerentiæ, quædam exteriora ad reuerentiam pertinentia exhibentur excellentibus creaturis, inter quæ maximum est adoratio. Sed aliquid est quod soli Deo exhibetur, scilicet sacrificium: vnde August. dicit * in 10. de Ciuitate Dei, Multa de cultu diuino vsurpata sunt, quæ honoribus deferuntur humanis, siue humilitate nimia, siue adulatione pestifera: ita tamen vt quibus ea deferuntur, homines haberentur, qui dicuntur colendi & venerandi: si autem eis multum additur, & adorandi. Quis verò sacrificandum censuit, nisi ei quem X a Deum

q. 110
se 7. c. 9.
103. a. 3.
c. 9. 4.

* c. 4. circa
f. 10. 5

Deum aut sciuit, aut putauit, aut finxit? Secundum reuerentiam ergo, quæ creaturæ excellenti debetur, Nathan adorauit Dauid. Secundum autem reuerentiam quæ debetur Deo, Mardocheus noluit adorare Aman, timens ne honorem Dei transferret ad hominem, ut dicitur Hester 13. Et similiter secundum reuerentiam debitam creaturæ excellenti, Abraham adorauit Angelos, & etiam Iosue, ut legitur Iosue 5. quamuis possit intelligi, quod adorauerint adoratione latriæ Deum, qui in persona Angeli apparebat & loquebatur. Secundum autem reuerentiam quæ debetur Deo, prohibitus est Ioannes Angelum adorare, Apoc. vlt. Tum ad ostendendum dignitatem hominis, quam adeptus est per Christum, ut Angelis æquetur: unde ibi subditur, Conseruus tuus sum, & fratrum tuorum. Tum etiam ad excludendum idololatriæ occasionem: unde subditur, Deum adora.

Ad secundum dicendum, quod sub maiestate diuina intelligitur omnis Dei excellentia, ad quam pertinet, quod in ipso sicut in summo bono, beatificamur.

Ad tertium dicendum, quod quia una est excellentia trium personarum, vnus honor & reuerentia eis debetur, & per consequens una adoratio. In cuius figuram cum legitur de Abraham Genes. 18. quod tres viri ei apparuerunt: adorans, vnum alloquitur dicens, Domine, si inueni gratiam, &c. Terna autem genuflexio signum est ternarij personarum, non autem diuersitatis adorationum.

ARTIC. II.

Vtrum adoratio importet actum corporalem?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod adoratio non importet actum corporalem. Dicitur enim Ioan. 4. Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate. Sed id quod fit in spiritu, non pertinet ad corporalem actum. Ergo adoratio non importet corporalem actum.

¶ 2. Præterea, Nomen adorationis ab oratione sumitur.

456

Sup. q. 81
a. 7. Et 3
d. 9. q. 1.
a. 1. et 3.
contra 6.
119.

mitur. Sed oratio principaliter consistit in interiori actu: secundum illud 1. ad Corin. 14. Orabo spiritu, orabo & mente. Ergo adoratio maximè importat spirituales actum.

¶ 3 Præterea, Corporales actus ad sensibilem cognitionem pertinent. Deum autem non attingimus sensu corporis, sed mentis. Ergo adoratio non importat corporalem actum.

SED contra est, quòd super illud Exod. 20. Non adorabis ea, neque coles, dicit glos.* Nec affectu colas, nec specie adores.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut Damasc. dicit in 4. lib. * Quia ex duplici natura compositi sumus, intellectualem scilicet & sensibilem, duplicem adorationem Deo offerimus: scilicet spiritualem, quæ consistit in interiori mentis deuotione: & corporalem, quæ consistit in exteriori corporis humiliatione. Et quia in omnibus actibus latræ, id quod est exterius, refertur ad id quod est interius, sicut ad principalis: idè ipsa exterior adoratio fit propter interiorem: ut videlicet per signa humilitatis quæ corporaliter exhibemus, excitetur noster affectus ad subiiciendum se Deo: quia connaturale est nobis, ut per sensibilia ad intelligibilia procedamus.

Ad primum ergo dicendum, quòd etiam adoratio corporalis in spiritu fit, in quantum ex spirituali deuotione procedit, & ad eam ordinatur.

Ad secundum dicendum, quòd sicut oratio primordialiter est quidè in mente, secundario autem verbis exprimitur, ut supra dictum est: ita etiã adoratio principaliter quidè in interiori Dei reuerentia consistit, secundario autè in quibusdã corporalibus humilitatis signis: sicut genua flectimus, nostrã infirmitatem designantes in comparatione ad Deum: prosternimus autem nos, quasi profitentes nos nihil esse ex nobis.

Ad tertium dicendum, quòd etsi per sensum Deum attingere non possimus, per sensibilia tamen signa mens nostra prouocatur ut tendat in Deum.

*glos. ord.
ibid.*

*li. 4. or.
fd. 7. pri.
cip. c. 13.*

*q. 84. ar.
12.*

457
8. Tim. 2*Utrum adoratio requirat determinatum locum?*

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod adoratio non requirat determinatum locum. Dicitur enim Jo. 4. Venit hora quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis Patrem. Eadem autem ratio videtur esse & de alijs locis. Ergo determinatus locus non requiritur ad adorandum.

Q. 2 Præterea, Adoratio exterior ordinatur ad interiorem. Sed interior adoratio fit ad Deum, ubique existentem. Ergo exterior adoratio non requirit determinatum locum.

Q. 3 Præterea, Idem Deus est qui in nouo & veteri testamento adoratur. Sed in veteri testamento fiebat adoratio ad occidentem: nam ostium tabernaculi respiciebat ad orientem, ut habetur Exod. 26. Ergo eadem ratione etiam nunc debemus adorare ad occidentem, si aliquis locus determinatus requiritur ad adorandum.

SED contra est, quod dicitur Isai. 56. & inducitur Luc. 19. Domus mea, domus orationis vocabitur.

RESPONDEO dicendum, quod sicut dictum est *, in adoratione principaliter est interior devotio mentis: secundarium autem est quod pertinet exterius ad corporalia signa. Mens autem interior apprehendit Deum quasi non comprehensum aliquo loco. Sed corporalia signa necesse est quod in determinato loco & situ sint. Et ideo determinatio loci non requiritur ad adorationem principaliter, quasi sit de necessitate ipsius, sed secundum quamdam decentiam, sicut & alia corporalia signa.

Ad primum ergo dicendum, quod Dominus per illa verba prænuuntiat cessationem adorationis, tam secundum ritum Iudæorum adorantium in Hierusalem, quam etiam secundum ritum Samaritanorum adorantium in monte Garizim. Uterque enim sicut cessavit, veniente spiritali Evangelij veritate.

secun-

secundum quam in omni loco Deo sacrificatur, vt dicitur Malach. 1.

Ad secundum dicendum, quod determinatus locus eligitur ad adorandum: non propter Deum qui adoratur, quasi loco concludatur, sed propter ipsos adorantes. Et hoc triplici ratione. Primo quidem propter loci consecrationem, ex qua spiritualem deuotionem concipiunt orantes, vt magis exaudiantur: sicut patet ex adoratione Salomonis, 3. Reg. 8. Secundo propter sacra mysteria, & alia sanctitatis signa, quæ ibi continentur. Tertio propter concursum multorum adorantium, ex quo fit oratio magis exaudibilis: secundum illud Matth. 18. Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum ego in medio eorum.

Ad tertium dicendum, quod secundum quamdam decentiam adoramus versus orientem. Primo quidem propter diuinæ maiestatis indicium: quod nobis manifestatur in motu cali, qui est ab oriente. Secundo propter paradysum in oriente constitutum, vt legitur Gen 2. secundum literam Septuaginta interpretum: quasi queramus ad paradysum redire. Tertio propter Christum, qui est lux mundi, & oriens nominatur, Zach. 6. Et qui ascendit super cælum cæli ad orientem. Et ab oriente etiam expectatur venturus, secundum illud Matth. 24. Sicut fulgur exit ab oriente, & patet vsque ad occidentem: ita erit & aduentus filij hominis.

QVÆST. LXXXV.

De his quæ Deo a fidelibus dantur: & primò de Sacrificijs, in quatuor articulos diuisu.

Postea considerandum est de actibus, quibus aliqua res exteriores Deo offeruntur.

- ¶ Circa quos occurrit duplex consideratio.
- ¶ Primo quidem de his quæ Deo à fidelibus dantur.
- ¶ Secundo de votis quibus ei aliqua promittuntur.
- ¶ Circa primum considerandum est de sacrificijs, oblationibus, primitijs, & decimis.

X 4 ¶ Circa